

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Dordrecht
T.a.v.
Postbus 550
3300AN Dordrecht

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Onze referentie
1168613

Olonummer

Datum 09 september 2021
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Bijlagen
0

Naam
Adres Museumstraat 40
Postcode/plaats 3311XP Dordrecht
Gemeente/provincie Dordrecht; Zuid-Holland;
Monumentnummer 522294

Geacht college,

Op 27 juli 2021 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning niet te verlenen. Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

De aanvraag betreft het tijdelijk verwijderen en opslaan van een deel van het monumentale hekwerk van het Dordrechts Museum ten behoeve van het kunstproject *rivier, boot, stad*.

Het plan is om een deel van het hekwerk -een gemetselde kolom, twee smeedijzeren hekken en de gemetselde borstwering met natuurstenen afdekkingen) te demonteren, op te slaan en na een periode van 25 jaar terug te plaatsen. Gedurende die periode zal het weggenomen deel eerst korte tijd vervangen worden door een gipsen replica die vernield zal worden tijdens een event waarbij er een tjalk doorheen getrokken wordt. Daarna zal het gat ingevuld worden door een 'replica' van het hekwerk 'in aangetaste vorm'; een sculptuur, bestaande uit natuursteen, metselwerk en zwart gepatineerd brons. Deze sculptuur verbeeldt het moment dat het schip uit de museumtuin breekt en zal -ten minste- 25 jaar onderdeel van de monumentale erfafscheiding zijn.

Motivering

Waardering, monumentale waarden hekwerk

Het monumentale hekwerk dateert uit 1904 en is geplaatst als erfscheiding tussen de museumtuin en de straat ten tijde van de herbestemming van het krankzinnigengesticht tot museum. Het bestaat uit een gemetselde borstwering met eveneens gemetselde hekpijlers en kolommen met natuurstenen afdekkingen, waartussen smeedijzeren hekken zijn bevestigd. De ornamentiek van het smeedijzeren hekwerk is stilistisch verwant aan de toen heersende Art Nouveau. Door deze voor de bouwtijd karakteristieke vormgeving en detaillering heeft het hekwerk architectonische waarde. Daarnaast heeft het hekwerk ensemblewaarde door de visuele en functionele samenhang met de verschillende onderdelen van het museumcomplex. Voorts is het hekwerk van cultuurhistorisch belang als een bijzondere erfafscheiding bij een gebouw met een bijzondere functie in de historische binnenstad van Dordrecht. Het hekwerk is tevens van belang vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid er van.

Advies

In dit advies wordt geen uitspraak gedaan over het kunstproject op zich. Het beperkt zich uitsluitend tot het effect van het kunstproject op het rijksmonument. Hierbij worden niet alleen de fysieke gevolgen, maar ook de impact op de architectuur en de beleving van het monument en het monumentale ensemble beoordeeld.

Er worden vaker installaties en kunstwerken van tijdelijke aard in, op, aan of bij rijksmonumenten gerealiseerd. Hierbij gaat het meestal om periodes van enkele weken of maanden waarbij de zichtbaarheid en beleving van het monument tijdelijk wordt gewijzigd. En meestal betreft dit (reversibele) toevoegingen die vooral visuele gevolgen hebben en geen of beperkte fysieke aantasting van het monument met zich mee brengen.

In dit geval echter wordt een deel van de historische bouwsubstantie langdurig verwijderd **en vervangen door een kunstwerk, een 'replica' in aangepaste vorm**. Hierdoor wijzigt niet alleen het beeld en de beleving van het monument en het monumentale ensemble, maar treedt er ook fysieke schade op en is er –mede door de lange opslagtermijn- risico op verlies van historisch materiaal. Dit beschouw ik als een ongewenste aantasting van bovengenoemde monumentale waarden.

Kunsttoepassingen kunnen een nieuwe laag en extra kwaliteit toevoegen aan monumenten of hierop een ander perspectief bieden. In beginsel sta ik daar niet negatief tegenover. In dit geval echter wordt de aantasting van monumentale waarden mijns inziens onvoldoende gelegitimeerd en is niet duidelijk welke waarde of functionaliteit aan het monument en het ensemble wordt toegevoegd om de voorgestelde ingreep te kunnen rechtvaardigen.

Daarbij merk ik op dat onvoldoende moeite is genomen om de betekenis en monumentale waarden van het hek in kaart te brengen, om deze zo goed mogelijk te behouden. Er zijn geen alternatieven aangedragen waarbij het monument minder aangetast wordt of in zijn geheel behouden kan blijven.

Ten aanzien van de periode van 25 jaar merk ik op dat dit lang is voor een tijdelijke situatie. Ik acht deze tijd te onoverzichtelijk om te kunnen garanderen dat het monument in dezelfde verschijningsvorm terugkeert en het verwijderde deel van het hekwerk tussentijds schadevrij wordt opgeslagen. Daarnaast geldt dat het oorspronkelijke deel van het hekwerk lange tijd niet in situ aanwezig zal zijn en het monument -en daarmee het monumentale ensemble- zodoende niet als compleet beleefd kan worden.

Gelet op bovenstaande adviseer ik u de gevraagde omgevingsvergunning niet te verlenen. Ik ben mij ervan bewust dat daarmee een spraakmakend en mogelijk voor Dordrecht en de betrokken kunstenaar waardevol en betekenisvol kunstwerk niet volgens het initiële idee gerealiseerd kan worden. Het idee echter om een rijksmonument gedeeltelijk te demonteren en vervangen door een replica of sculptuur -die bovendien dit deel van het monument in gehavende toestand verbeeldt- acht ik niet verenigbaar met de uitgangspunten van monumentzorg.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

Hoofd regio Noord-West